

СТАНОВИЩЕ
ОТ
„НАЦИОНАЛЕН АЛИАНС УСМИХНИ СЕ С МЕН“

ОТНОСНО: Проект на Закон за предучилищното и училищното образование

ДО:

Комисията по образование и наука към 43-то Народно събрание

Уважаема госпожо председател, уважаеми народни представители,

Сдружение „Национален алианс Усмихни се с мен – родители и приятели на деца с увреждания“ сме независима неправителствена организация, родителски алианс обединяващ родители и родителски организации на семейства с деца с увреждания от София и страната. Работим в защита правата и интересите на всички български деца и семейства, но със специално внимание и насоченост към децата с увреждания и техните семейства. Представяваме родителски организации и екипи от гр. Габрово, Добрич, Сливен, Ловеч, София и други. Работим в сътрудничество с много други родителски организации от страната и местната общност, както и с националните и общински власти.

Представители на „Национален алианс Усмихни се с мен“ взехме участие в работните групи по проекта за нов Закон за предучилищното и училищното образование. Участвахме активно в групата за Концепцията на проекта, впоследствие и в тази за самия проект на Закон, накрая и в работната група за стандарта по приобщаващо образование. Вярваме, че единствено широкото и пряко гражданско участие е верния път към правилните и полезни за обществото реформи.

„Национален алианс Усмихни се с мен“ заявяваме категоричната си подкрепа за проекта на Закон за предучилищното и училищното образование.

Това е първият проект на Закон за средното образование, в който е записано, че **приобщаващо образование е неизменна част от правото на образование, чл. 7, ал. 1.** Текст, с който за първи път в нормативната ни уредба на толкова високо ниво се гарантира правото на качествено образование за всяко дете и ученик, независимо от различните им образователни потребности, които могат да се дължат на увреждания, хронични заболявания, невладеене на български език, дарба, девиантно поведение и други.

Проектът на Закон не се ограничава само до декларативното признаване на приобщаващото образование като право, но разписва изключително широка гама от гъвкави механизми, чрез които се гарантира предоставянето на адекватна образователна подкрепа за всяко дете, така че правото на образование по Конституция да бъде гарантирано реално, без дискриминация, отхвърляне или отпадане на детето поради неприспособимост към системата.

Проектът обръща досегашния консервативен образователен модел, според който системата е център, детето или се приспособява или отпада. Поставя основата на ново образование, адекватно на съвременните обществени ценности и потребности, където детето и неговата личност са в центъра. А образователната система е автономна, гъвкава и приспособима, с цел да подкрепи и развие силните страни на всяко дете и да го изгради като самостоятелна личност с умения и способности за успешна реализация.

По отношение на децата със специални образователни потребности, това е първият проектозакон за средното образование, в който е обърнато толкова специално внимание и са предвидени действително множество мерки:

- 1. Принципът „парите следват детето“** най-накрая се въвежда и за децата със специални потребности, относно средствата отпуснати от държавния бюджет за специалната им подкрепа, *което е единствената гаранция за упражняване правото на свободен избор на желаното училище.*
- 2. Преустановява се порочния модел** детето и родителя му да преследват специалната образователна подкрепа, поради зависимостта си от извънучилищни областни и регионални структури.
- 3. Специалните педагози (ресурсни)** и всички останали специалисти най-накрая стават неразделна част от екипите на детските градини и училищата, а не чужди, приходящи и външни.
- 4. Часовете ресурсна подкрепа** вече не са на калпак, само два часа седмично, а ще се предоставят според индивидуалните потребности на всяко дете, като броят часове могат да са от 1 до 25 часа седмично.
- 5. Броят ресурсни учители,** вече ще зависи от броя деца, вида на подкрепата за всяко от тях и съобразно нея ще се определят броя часове

- ресурсно подпомагане, а не както досега един учител, два часа седмично, без никаква адекватност на потребността на детето.
6. **Задължителният минимум от специалисти** за всяка детска градина и училище, в което е записано дете със специални образователни потребности са ресурсен учител, психолог и логопед. Специалистите над минимума се осигуряват на базата на индивидуалната оценка на детето, без ограничения на броя, вида и квалификацията им.
 7. **Разтварят се широко възможностите** за набирането на специални педагози и специалисти от всички центрове и подкрепящи структури, в това число и социални, както и от всички нива и сфери на общността. Фокусът е върху осигуряването на специална подкрепа за всяко едно дете, защото то е в центъра, а не структурата, осигуряваща си статут чрез монопол над специалните педагози и подкрепа.
 8. **Въвежда се помощник на учителя**, крайно необходим кадър в помощ на масовия учител.
 9. **Предвижда се възможност** за рехабилитация на опорно-двигателния апарат за децата с двигателни увреждания, полагаща им се по право вместо часа по физическо възпитание и спорт, от който по обективни причини няма как да се възползват. Двигателните увреждания при децата не намаляват потребността им от физически упражнения, напротив, увеличават я.
 10. **Изключително важен момент е създаването на мрежа от Центрове за подкрепа на личностното развитие**, чиято задача е да осигурят допълнителен набор от интегрирани услуги и специалисти, образователни, здравни и социални, за всички нива на Общата и Допълнителна подкрепа, разписани в проектозакона. Така се осигурява достъпна и цялостна подкрепа за всяко дете и ученик. Услугите предоставяни от центровете са част от индивидуалната образователна програма на детето или ученика, изготвена в детската градина или училището им. Ползвайки услугите на центъра, детето и ученикът продължават да са си деца и ученици на съответните детска градина и училище, а работата с тях има за цел да им помогне да покрият изискванията, както и да развият индивидуалния си потенциал и способности.
 11. **Общата и допълнителна подкрепа** за децата и учениците се осигурява там, където са детето и ученикът, в детската градина, училището и в центровете. Това ще осигури възможност за ранна оценка на потребностите и превенция на проблеми и затруднения при децата, като при много от тях ще спомогне за пълното им преодоляване, а при други за далеч по-успешното справяне и приобщаване.
 12. **Ключово важна е свободата** на създаване на Центровете, основен двигател е общността и всеки нейн участник, община, училища и НПО могат да създадат Център за личностна подкрепа. Държавата не ограничава инициативността на общността, напротив, насърча я, защото цел е детето и подкрепата за него, а не подкрепата за структури, било държавни или общински.
 13. **Настоящите областни ресурсни центрове** се децентрализират, за да се осигури възможност за разширяването на мрежата им и съответно

предоставяната от тях специална подкрепа, така че да стигне до всяка община и населено място. Разширяват се и възможностите им, като част от Центровете за личностна подкрепа и интегрираните услуги предоставяни от тях, да развиват много по-широк кръг от дейности и комплексна подкрепа за децата със специални образователни потребности. По този начин в условията на конкурентна среда, ресурсни центрове ще могат да бъдат създавани не само във всяка община, но и към всяко училище, където има потребност от тези услуги.

- 14. При непокриване изискванията по даден учебен предмет**, ученикът със специални образователни потребности не повтаря класа, а му се разработва индивидуална учебна програма по предмета, с цел целенасочена работа за преодоляване на затрудненията. При постигане на изискванията ученикът се явява на поправителен изпит. Това ще даде възможност на децата със специални образователни потребности да завършват с количествени оценки етапите в училищното образование и съответно да продължат в следващ етап на образователната система.
- 15. Предвижда се срок от пет години за реформиране на помощните училища**, след внимателна оценка на потребностите на всяко дете, както и на квалификацията на педагозите и специалистите в тези училища. Нещо, което трябваше да се случи още през 2009 год., след безпрецедентната осъдителна присъда на България от Европейския комитет по социални права, постановила че **България извършва сегрегация спрямо децата с умствени увреждания в областта на образованието**. Няма разумен аргумент, защо все още издържаме с публични средства институции, сегрегирани деца. Бихме добавили, че сегрегацията е само част от престъпленията, случващи се с деца в тези институции.
- 16. Създаването на Обществен съвет** към всяко училище и детска градина, в който участва представител на местната власт, най-малко трима родители, както и ученици, и в който се обсъждат и гласуват училищните политики и бюджет, осигурява пряка възможност на родителите като пълноправни членове на съвета да отстояват училищни политики и подкрепящи услуги, потребни конкретно на децата от тяхното училище. Връзката между училищната общност и местната власт ще е пряка и ще даде възможност за много по-ефективен контрол от страна на родителите. Всичко това, в съчетание с въвежданата училищна автономия дава големи възможности за инициативните местни родителски организации да влияят върху училищните и общински политики и разкриването на подходящи подкрепящи услуги за децата им.

**Приложено към това становище „Национален алианс Усмихни се с мен“
вносяме предложенията си към проекта на Закон.**

Уважаема госпожо председател, уважаеми народни представители,

в качеството си на представители на гражданското общество държим отново да подчертаем, че високо оценяваме принципите на демократичност и широко гражданско участие, в т.ч. на родителски организации, родители в лично качество и

ученици, които бяха принцип в работата по проекта на Закон за предучилищното и училищното образование.

С уважение:

Теодора Пиралкова /.....

Дата: 11.12.2014 год.

Председател на УС на „НАЦИОНАЛНИ ПР
ПРИЯТЕЛИ НА ДЕЦА С УВРЕЖДЕНИЯ

И СЕ С МЕН – РОДИТЕЛИ И

Адрес за обратна кореспонденция:

гр. София - 1408, кв. „Иван Вазов“, бул. „Витоша“ 137, e-mail:

na_usmihnisemen@abv.bg , тел: 0888-87-97-98

ПРЕДЛОЖЕНИЯ
ОТ

„НАЦИОНАЛЕН АЛИАНС УСМИХНИ СЕ С МЕН“

ОТНОСНО: Проект на Закон за предучилищното и училищното образование

ДО:

Комисията по образование и наука към 43-то Народно събрание

Чл. 60. (4) Настояща редакция:

Когато в детската градина са записани деца с различна етническа принадлежност от една и съща възраст, не се допуска обособяването им в групи по ал. 1 въз основа на етническата им принадлежност.

Да се редактира така:

Когато в детската градина са записани деца с различна етническа принадлежност от една и съща възраст, както и деца със специални образователни потребности, не се допуска обособяването им в групи по ал. 1 въз основа на етническата им принадлежност и/или специалните им образователни потребности.

Чл. 110. (2) Настояща редакция:

Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за ученици с интелектуални затруднения и с множество увреждания.

Да се редактира така:

Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за ученици с интелектуални затруднения, с множество увреждания, със сензорни увреждания и с разстройства от аутистичния спектър.

Предлагаме също: Комисията да обсъди възможността учениците обучаващи се в самостоятелна форма на обучение да могат по желание на ученика и родителя му, да ползват услугите на Центровете за личностно развитие, съобразно интересите, способностите и потребностите на ученика, както и да се включват към различните кръжоци по интереси, организирани в училището, в което са записани.

Чл. 184. (1) Настояща редакция:

1. обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;

Точка 1 да се редактира така:

1. обсъждане между ученика, родителя и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;

Чл. 186. (4) Настояща редакция:

В състава на екипа за подкрепа за личностно развитие задължително се включва психолога или педагогическия съветник на детската градина или училището и логопед. В екипа може да се включват и други специалисти и представители на органите за закрила на детето.

Да се редактира така:

В състава на екипа за подкрепа за личностно развитие задължително се включва психолога или педагогическия съветник на детската градина или училището и логопед. В екипа може да се включват и други специалисти и представители на органите за закрила на детето и родителя на детето или ученика.

Чл. 192. (1) Настояща редакция:

По изключение и ако целите на образованието не могат да бъдат постигнати по друг начин, за подкрепа и обучение на деца и ученици с интелектуални затруднения, с множество увреждания, със сензорни увреждания и с разстройства от аутистичния спектър в детските градини и в училищата по чл. 37, ал. 1 и чл. 38, ал. 2, т. 1-3 може да се организират специални групи.

(2) Обучението на учениците по ал. 1 се организира при условията на чл. 43, ал. 3 и 4.

Настояваме чл. 192 да отпадне.

Мотиви:

На 26 януари 2012 год., 41-ото Народното събрание на България ратифицира Конвенция за правата на хората с увреждания.

Във всички свои текстове Конвенцията прокламира гарантирането на правата на децата и хората с увреждания, в т.ч. и правото им на образование и индивидуална подкрепа за пълноценното им израстване и развитие, да се осигурява в среда гарантираща равноправно социално включване, без дискриминация.

Специалността на децата със специални потребности при никакви обстоятелства не бива да води до „специалното“ им отделяне от общността на връстниците им, тъй като социализацията за много от тях, особено за децата с тежки и множествени увреждания е най-важния и потребен им образователен елемент. „Специалността“ на децата с увреждания следва да бъде разглеждана единствено и само в контекста на **специалната подкрепа**, от която имат нужда, за да развият способностите и потенциала, които притежават.

Чл. 207. Родителите имат следните права:

Да се добави нова точка 5:

5. Да участват в екипа за подкрепа за личностното развитие по чл. 186.

Чл. 208. (2) Настояща редакция:

Родителите, чиито деца се обучават в самостоятелна форма на обучение по чл.110, ал. 1, т. 2, са длъжни да гарантират постигането на целите по чл. 5, както и да осигурят необходимите условия за обучение, познавателни книжки, учебници и учебни помагала, както и да прилагат по свой избор методики и подходи, съобразени с възрастта, индивидуалните потребности и интересите на детето.

Да отпадне израза „учебници и учебни помагала“ и да се замени с „допълнителни учебни помагала по тяхна преценка“.

Мотиви:

Считаме, че тъй като по Конституция основното и средното образование в държавните и общинските училища е безплатно и като елемент от това право всички ученици в тези училища получават безплатен комплект учебници и учебни помагала, е редно това право да е валидно и за учениците, които се обучават в самостоятелна форма. Извън основния комплект учебници и помагала, родителят на ученика в самостоятелна форма може по своя преценка да осигури и допълнителни такива.

Чл. 281. (1) Да се добави нова точка:

9. за подкрепа на деца със специални образователни потребности, в това число за допълнителни възнаграждения на учители и за осигуряването на допълнителни материали и обща подкрепяща среда.

НАЦИОНАЛЕН АЛИАНС
"УСМИХНИ СЕ С МЕН" -
РОДИТЕЛИ И ПРИЯТЕЛИ
НА ДЕЦА С УВРЕЖДАНЯ